

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ-Ζ' ΚΥΚΛΟΣ:

ΕΙΔΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ Ι

Χειμερινό εξάμηνο 2019-2020

ΘΕΜΑ: *«Με αφορμή την ταινία «Αμφιβολία» (Doubt), πώς θεωρείτε ότι πρέπει να αντιμετωπίζεται ένας ύποπτος για παιδερασία στην περίπτωση που δεν υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία;»*

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ: Γεώργιος Τσιβελέκος, Απόφοιτος Τμήματος Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου

Η παιδερασία αποτελεί μια πολύ σοβαρή και βαριά μορφή παιδικής κακοποίησης. Είναι ένα έγκλημα που η κοινή γνώμη θέλει τον δράστη του να τιμωρείται αυστηρά, ακόμη και με θανατική ποινή ή με οποιουδήποτε είδους ευνουχισμό (χημικό ή φυσικό). Η κοινωνική κατακραυγή και ο στιγματισμός δε του δράστη εννοείται πως είναι πολύ έντονα σε κάθε περίπτωση.

Το ίδιο όμως συμβαίνει και με το θύμα, το οποίο εξαναγκάζεται να βιώνει πολλές φορές και τη λεγόμενη «δευτερογενή θυματοποίηση» είτε λόγω απόρριψής του από το κοινωνικό σύνολο, αφού εκλαμβάνεται ως φερόμενο ευθύνης, ως συνένοχο ή ένοχο και μισαμένο, είτε εξαιτίας της ανυπαρξίας ή ακαταλληλότητας των κοινωνικών δομών και του θεσμικά κατοχυρωμένου πλαισίου για την αποτελεσματική διαχείριση και αντιμετώπιση τέτοιων ευαίσθητων ζητημάτων.

Η «πρωτογενής θυματοποίηση» είναι ιδιαίτερα τραυματική από μόνη της και οι σωματικές, ψυχολογικές και κοινωνικές συνέπειές της εξακολουθούν να κατατράχουν το παιδί σχεδόν σε όλη την πορεία της ζωής του. Ο σκοτεινός αριθμός του συγκεκριμένου εγκλήματος είναι αρκετά υψηλός, αφού διαπράττεται συνήθως κεκλεισμένων των θυρών και διασφαλίζεται η σιωπή του θύματος με διάφορους τρόπους. Επομένως, προκειμένου να ελαττωθεί όσο γίνεται το πλήγμα και να προληφθεί η περαιτέρω σεξουαλική κακοποίηση του ίδιου ή κι άλλων παιδιών, αν υπάρξει κάποιος μάρτυρας, οφείλει να προβεί σε καταγγελία. Έχει χρέος να μιλήσει, ακόμη κι αν υποπέσουν στην αντίληψή του κάποια σημάδια που δείχνουν ότι μπορεί να διαπράττεται παιδερασία.

Το παραπάνω, όμως, δεν σημαίνει πως με την παραμικρή υπόνοια, επηρεασμένη από προκαταλήψεις, στερεότυπα και καχυποψία, θα πρέπει να θεωρείται κάποιος παιδεραστής, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της ταινίας «Αμφιβολία» (*Doubt*) που προβλήθηκε στα πλαίσια του σεμιναρίου «Έγκλημα και Κινηματογράφος Ζ' Κύκλος: Ειδικά Εγκληματολογικά Θέματα I». Η υποψία θα πρέπει να είναι βάσιμη και να μην στηρίζεται μόνο στο ένστικτο, το οποίο δεν είναι πάντα αλάνθαστο. Ή ακόμη κι έτσι να είναι, τουλάχιστον θα πρέπει να παραπεμφθεί στον επίσημο κοινωνικό έλεγχο η υπόθεση, ώστε με τα κατάλληλα μέσα, όπως την ιατροδικαστική εξέταση, και τις έρευνες, όπως συνέντευξη του θύματος κι ανάκριση του δράστη καθώς και τυχόν μαρτύρων, να διαπιστωθεί από τους ειδικούς αν έχει διαπραχθεί όντως ή όχι παιδερασία και να αντιμετωπιστεί αναλόγως ο δράστης, με παραπομπή του σε δίκη ή απαλλαγή του απ' την άδικη κατηγορία.

Ας μην λησμονείται και η παροχή βοήθειας, υποστήριξης, συμβουλής και κατατοπισμού που μπορεί να δοθεί σε κάποιον, αν απευθυνθεί σε μη κυβερνητικούς οργανισμούς και εταιρείες προστασίας ανηλίκων κι όχι αποκλειστικά στην αστυνομία.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί πως είναι προτιμότερο να μην δημοσιοποιούνται τα στοιχεία του υπόπτου που έχει συλληφθεί για παιδερασία όταν ακόμα δεν έχει διαπιστωθεί η ενοχή του. Σε αυτό το στάδιο είναι πολύ νωρίς ακόμα για να εξαχθούν διάφορα συμπεράσματα και συχνά υπάρχει μονομέρεια πληροφόρησης και παράβλεψη των δικαστικών αποφάσεων. Κάτι τέτοιο καταπατά το τεκμήριο της αθωότητας, τη θεώρηση του κατηγορουμένου ως αθώου μέχρι αποδείξεως του εναντίου, και τον στιγματίζει άδικα. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να αποζημιώνεται ο ύποπτος ή κατηγορούμενος.

Προπάντων, δεν είναι δυνατόν ένα τόσο φλέγον ζήτημα να το διαχειριστεί κάποιος μόνος του ανεπίσημα και να αναλάβει ο ίδιος τον ρόλο του ανακριτή και του τιμωρού, όπως βλέπουμε να συμβαίνει με τη διευθύντρια αδελφή Αλοΐσιους στην εν λόγω ταινία, όταν η αθώα αδελφή Τζέιμς την ενημερώνει για το υπερβολικό ενδιαφέρον που δείχνει ο πατήρ Φλιν προς τον Ντόναλντ Μίλερ, τον πρώτο μαύρο μαθητή που δέχτηκε το σχολείο του Σεντ Νικόλας στο Μπρονξ το 1964. Παρά την έλλειψη επαρκών αποδεικτικών στοιχείων και τις μεγάλες αμφιβολίες της για την ενοχή του παπά, και κατόπιν επίμονης προσπάθειας να αποσπάσει την ομολογία του, τον αναγκάζει να μετατεθεί σε άλλη εκκλησία. Επιπροσθέτως, δεν προσεγγίζει ποτέ το παιδί. Το θύμα διαδραματίζει έναν κομβικό ρόλο ως προς την διαφώτιση των πραγματικών περιστατικών και δεν πρέπει να αγνοείται η δική του οπτική.

Με αυτόν τον τρόπο, αφενός καταπατούνται τα δικαιώματα του ανθρώπου και το τεκμήριο της αθωότητας, με το να βγάξει δηλαδή κανείς αυθαίρετα συμπεράσματα για κάποιον και να γίνεται αυτόκλητος τιμωρός, και αφετέρου, ειδικά στην συγκεκριμένη

περίπτωση που ακόμη και δίκιο να είχε η αδιάλλακτη διευθύντρια του σχολείου, δεν διαχειρίζεται σωστά, αντεγκληματικά κι αποτελεσματικά ο υποτιθέμενος δράστης. Απομακρύνεται ο κίνδυνος απ' το συγκεκριμένο σχολείο απλώς μεταφερόμενος σε ένα άλλο. Δεν αποδίδεται ούτε δικαιοσύνη, ούτε επανορθώνεται και «αποκαθίσταται» η ζημιά που έχει προκληθεί στο θύμα, ούτε εξαλείφεται ο κίνδυνος να πέσουν κι άλλα παιδιά θύματα του πατέρα Φλιν στην περίπτωση που ήταν όντως παιδεραστής.

Συμπερασματικά, η διαλεύκανση ενός εγκλήματος και πολύ περισσότερο ενός τόσο ιδιαίτερου, όπως είναι η παιδερασία, πρέπει να επαφίεται στους αρμόδιους. Οι πολίτες πρέπει να αρκούνται στη βάσιμη καταγγελία περιπτώσεων παιδεραστίας, ώστε να προστατευθεί το θύμα. Από εκεί και πέρα, αναλαμβάνει η δικαιοσύνη να διαχειριστεί την υπόθεση και στην περίπτωση που δεν υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για την ενοχή του δράστη να κρίνει εκείνη ποια μέτρα θα εφαρμόσει εν τέλει για την σίγουρη ασφάλεια του θύματος.